

ДОДАТОК III

УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ИНСТАЛАЦИЈАТА

ТИТАН УСЈЕ АД Скопје

Барање за обнова на А – Интегрирана Еколошка Дозвола

СОДРЖИНА

III.1	Вовед.....	3
III.2	Организациона структура.....	3
III.2.1	Раководење со компанијата.....	4
III.2.2	Сектор за животна средина.....	5
III.2.3	Погон за одржување.....	6
III.2.4	Сектор за финансии.....	6
III.2.5	Сектор за продажба.....	6
III.2.6	Набавна служба.....	7
III.2.7	Магацинска служба.....	7
III.2.8	Служба за информациски технологии (ИТ).....	7
III.3	Системи за управување.....	7
III.4	Квалификации и Обука.....	7
III.5	Контрола на системите за отпрашување.....	8
III.6	Контрола и Калибрација на уредите за мерење.....	8
III.7	Управување со цврст отпад.....	9
III.8	Системи на управување.....	10
III.9	Програми за управување со животната средина.....	10
III.10	Политика за управување со животната средина.....	11

ПРИЛОЗИ

Прилог 1	Организациона структура.....	12
Прилог 2	Политика за животна средина.....	13
Прилог 3	Сертификат EN ISO 14001:2015.....	20
Прилог 4	Сертификат EN ISO 9001:2015.....	21
Прилог 5	Сертификат EN ISO 50001:2018.....	22
Прилог 6	Сертификат Нула отпад на депонија.....	23

III.1 Вовед

Начелата за добро корпоративно управување и сеопфатното управување со ризикот се од суштинско значење за градењето ефективни надворешни односи, а со тоа и за одржување на стабилноста на инсталацијата ТИТАН УСЈЕ АД Скопје. Овие начела, заедно со корпоративни вредности, претставуваат водич во секој аспект од дејноста на инсталацијата.

Преку работата на неколку одбори и комитети се обезбедува највисоко ниво на почитување на примената на овие начела во секојдневното работење. Одговорноста, транспарентноста и управувањето со ризикот, како столбови на корпоративното управување, се водечки двигатели на компанијата во насока на зголемување на сигурноста, сведување на ризиците на минимално ниво и постигнување долгорочен успех.

ТИТАН УСЈЕ АД Скопје е акционерско друштво, кое котира на Македонската берза и оттука, компанијата ги применува начелата што се утврдени со Кодексот за корпоративно управување на котирани акционерски друштва на Македонската берза (Кодекс за корпоративно управување – CGC од 2021 година или Кодекс).

Со компанијата управува Одбор на директори, во рамките на овластувањата што се утврдени со Законот за трговски друштва и Статутот на Друштвото. Одборот има најопсежни овластувања да постапува во име и за сметка на компанијата, да го следи и да го надгледува деловното работење, долгорочните интереси, да спроведува стратегии и да се грижи за работењето на компанијата.

III.2 Организациона структура

Организационата структура на инсталацијата ТИТАН УСЈЕ АД Скопје е поделена на неколку нивоа и тоа: одбори, сектори и погони прикажано на Слика 1.

Слика 1 Организациона структура во инсталацијата ТИТАН УСЈЕ АД Скопје

III.2.1 Раководење со компанијата

Со компанијата ТИТАН УСЈЕ АД Скопје раководи Главниот извршен директор кој е одговорен за целокупното управување со компанијата, креирање деловни стратегии и планови за реализација на краткорочните и долгорочните цели на компанијата. Главниот извршен директор обезбедува дека сите деловни активности се во согласност со целокупната мисија и стратегија на компанијата. Донесува одлуки за инвестирања со цел унапредување на бизнисот и зголемување на профитот на компанијата. Главниот извршен директор има одговорност за правилно, профитабилно и успешно работење на компанијата во согласност со сите важечки закони и интерни политики. Главниот извршен директор е одговорен за односи со јавноста и сите засегнати страни со цел создавање на цврсти односи.

III.2.1.1 Служба за кредитна контрола

Службата за кредитна контрола обезбедува спроведување на кредитната политика на компанијата, контрола на кредитните ризици и следење на кредитната способност на клиентите со цел минимизирање на кредитниот ризик и заштита на интересите на компанијата.

III.2.1.2 Правна служба

Раководителот на Правната служба го советува Главниот извршен директор и менаџментот на компанијата за правни работи.

III.2.1.3 Сектор за човечки ресурси

Секторот за човечки ресурси има одговорности за поставување на организациската структура на компанијата, селекција и регрутација на кадри, организациски развој преку развој на човечкиот капитал. Со Секторот раководи менаџерот за човечки ресурси и тој е одговорен за координирање и контрола на сите активности од делокругот на кадровските прашања, права на вработените во однос на социјално, пензиско и инвалидско осигурување и обезбедување навремена и точна пресметка на платите на вработените. Покрај тоа, службата е одговорна и за активностите од општествената одговорност на компанијата и интерната комуникација.

III.2.1.4 Сектор за безбедност и здравје при работа

Со Секторот за безбедност и здравје при работа раководи менаџерот за безбедност и здравје при работа и има одговорност да ги применува сите законски организациски и технички мерки за да се обезбедат соодветни услови за работа, како и потребните средства за заштита при работа на вработените. Тој воедно се грижи и за свеста на вработените во однос на безбедноста и организира обуки за вработените во областа на безбедност и здравје при работа.

III.2.1.5 Сектор за готов бетон и агрегати

Со Секторот за готов бетон и агрегати раководи менаџерот за готов бетон и агрегати. Секторот има одговорност за производство, контрола на квалитет и продажба на готов бетон и агрегати. Секторот е составен од следните одделенија:

- Одделение за готов бетон
- Одделение за агрегати.

III.2.1.6 Техничка единица

Техничкиот директор раководи со техничката единица. Тој го планира, насочува, координира и го контролира производството, одржувањето на инсталациите и опремата со цел ракување со истите, правилно безбедно и според законодавството за заштита на животната средина, а истовремено и усогласено со принципите и политиката на компанијата.

Ги надгледува соодветните сектори во тесна соработка со нивните менаџери, а за своите активности тој директно одговара пред главниот извршен директор.

Менаџерот на Погонот за производство, Менаџерот на Секторот за квалитет, Менаџерот на Секторот за животна средина и Менаџерот на Погонот за одржување одговараат на Техничкиот директор.

III.2.1.7 Погон за производство

Со Погонот за производство раководи менаџерот на Погонот за производство, кој е одговорен за целиот процес на производство на цемент. Конкретно, под негов надзор се следниве одделенија:

- Експлоатација на сировини
- Подготовка на сировинско брашно
- Ротациони печки и подготовка на цврсто гориво
- Мелници за цемент и пакување.

III.2.1.8 Сектор за контрола на квалитет

Секторот за квалитет ги координира и/или извршува прашањата за квалитет во компанијата под одговорност на менаџерот на секторот за квалитет. Секторот за квалитет е задолжен за испитување на хемиските својства на сите вклучени супстанции од примарните сировини до финалниот производ, испитување на физичките карактеристики на финалниот производ како и испитување на горивата кои се користат во печките со цел обезбедување на соодветни услови за согорување и одржување на константни параметри во печките.

III.2.2 Сектор за животна средина

Секторот е одговорен за применување и почитување на важечките закони и подзаконски акти од областа на животната средина, обезбедување на континуирано

подобрување на системите за контрола и спречување на потенцијално загадување во согласност со Политиката за управување со животната средина на компанијата. Овој сектор ги спроведува обврските согласно добиената А-ИЕД, го организира мониторингот за животна средина кој се спроведува од страна на акредитирани лаборатории согласно динамиката дефинирана во А-ИЕД и подготвува редовни извештаи кон надлежните органи. Со секторот раководи менаџерот за животна средина, која заедно со другите вработени во овој сектор тесно соработува со другите сектори при примена на најдобри достапни техники во инсталацијата како и дефинирање на мерки на заштита и минимизирање на потенцијални загадувања во медиумите на животната средина.

III.2.3 Погон за одржување

Погонот за одржување се состои од: Одделение за машинско одржување, Одделение за електро одржување, Одделение за техники на одржување и Одделение за градежно одржување. Менаџерите на овие одделенија се одговорни за одржување на инсталациите и опремата на компанијата, како и за истражување, оценување и предлагање нови инвестиции, неопходни за подобрување на работењето на компанијата и за следење на текот на одобрените инвестиции.

III.2.4 Сектор за финансии

Со Секторот за финансии раководи менаџерот на Секторот за финансии и се состои од следните служби:

- Служба за локално сметководство и
- Служба за контрола и планирање

Секторот за финансии има одговорности за водење сметководство во согласност со законот, следење на сите промени во законската регулатива од областа на финансиското работење и прилагодување кон промените и измените, обезбедување ефикасно работење и одржување на сметководствениот систем со цел добивање на точни и навремени информации за контрола и оценување, како и континуирана контрола и следење на средствата на компанијата.

III.2.5 Сектор за продажба

Со Секторот за продажба раководи менаџерот на Секторот за продажба. Менаџерот на Секторот за продажба е одговорен за:

- Развој на пазарот (стекнување нови купувачи, зголемување на бројот на нарачките кај востановените купувачи),
- Примање на рекламации,
- Соработка со менаџерот на Секторот за производство при подготвување на планови за производство,
- Надзор на претставниците за продажба и дистрибутерите,
- Следење на финансиската состојба на купувачите.

III.2.6 Набавна служба

Набавната служба ги има следниве одговорности:

- Набавка на материјали, опрема, основни средства, резервни делови и услуги,
- Следење на добавувачите

III.2.7 Магацинска служба

Магацинската служба ги има одговорностите за прием на материјали и сировини, како и складирање материјали и опрема.

III.2.8 Служба за информациски технологии (ИТ)

ИТ службата ги има следниве одговорности:

- Инсталација и одржување на компјутерски хардвер,
- Развој на нов компјутерски софтвер,
- Електронско архивирање (Backup).

III.3 Системи за управување

Компанијата е сертифицирана според Системот за квалитет и управување со животната средина ISO 14001:2015 и ISO 9001:2015 за кој е одговорен Менаџерот на Системот за квалитет и управување со животната средина.

Компанијата е сертифицирана и според Системот за управување со безбедност и здравје при работа ISO 45001:2018 за кој е одговорен Менаџерот на Системот за безбедност и здравје при работа, како и Системот за енергетска ефикасност ISO 50001:2018.

Менаџерите на сите три системи одговараат на Главниот извршен директор.

Организационата шема на ТИТАН УСЈЕ АД Скопје е дадена во Прилог 1.

III.4 Квалификации и Обука

Инсталацијата ТИТАН УСЈЕ АД Скопје има воспоставено системи за подобрување на перформансите и компетентноста на своите вработени. Целта на овие системи е да обезбедат постојано подобрување на работењето на вработените што ќе придонесе кон нивен постојан развој.

Менаџерите/раководителите ги дефинираат потребите од обука на нивните вработени преку проценување и споредување на спецификите на работното место и конкретните квалификации на лицето што во тој момент го покрива тоа работно место.

Во текот на идентификацијата на потребите за обука се зема предвид нивото на компетентност што компанијата сака да ги постигне кај своите вработени, како и идентификуваните потреби за развој на поединецот од процесот на оценувањето на изведбата.

Секогаш кога Менаџментот смета дека постои потреба за поединечна или групна обука на персоналот, таа и се изведува (на пр., по инсталација на важна нова опрема).

Менаџерите на погони/сектори, заедно со раководителите на одделенија/служби за сите вработени кои се вклучени во системот за развивање на перформансот, изготвуваат план за развој, поединечно за секој вработен, и го доставуваат до Службата за човечки ресурси. За сите останати вработени Менаџерите на погони/сектори, заедно со раководителите на одделенија/служби изготвуваат “Предлог план за обука” и го доставуваат до Секторот за човечки ресурси. Менаџерот за човечки ресурси од своја страна дава свои предлози и сугестии за обука на вработените. Врз основа на ова се изготвува “Годишен план за обука”.

“Годишниот план за обука” го одобрува Главниот извршен директор. Одобрените формулари се враќаат кај Менаџерот за човечки ресурси за имплементација и архивирање.

Одговорен за обука на вработените за прашања поврзани со животната средина е Менаџерот на Секторот за животна средина, додека за здравствени и безбедносни прашања одговорен е Менаџерот на Сектор за безбедност и здравје. Компанијата обезбедува широк спектар на обуки на вработените во Секторот за животна средина кои опфаќаат зајакнување на нивните капацитети во одржливо управување со отпадот, законски прописи од областа на животната средина, управување со водите, мониторинг на емисии во медиуми на животната средина, мониторинг на квалитет на воздух, климатските промени, циркуларна економија, искористување на отпадот како гориво и други теми.

III.5 Контрола на системите за отпрашување

Контролата на системите за отпрашување е дел од генералната стратегија за намалување на концентрацијата на прашина во излезната емисија на гасови. Секако дека Главниот Извршен Директор ја сноси целокупната одговорност, меѓутоа директната одговорност е делегирана на Техничкиот директор и Менаџерите за Одржување и Производство, како и на вработените (одржувачи и ракувачи со системите за отпрашување) во двата погони.

Операторите и одржувачите се обучени да ја следат работата на самиот филтер и работата и состојбата на вентилаторот. Активностите што би требало да се преземат во случај на надминување на граничните вредности се опишани во документацијата од интегрираниот Систем за квалитет, управување со животната средина, безбедност и здравје и енергија.

Инженерот за животна средина е одговорен за следење на излезните параметри на системите за отпрашување.

III.6 Контрола и Калибрација на уредите за мерење

Важноста на континуираните мерења од стационарните извори на емисии кои се изведуваат во ТИТАН УСЈЕ, наложува уредите за мерење да бидат исправни и во функција. За таа цел, секој работен ден се врши контрола на исправноста на уредите за

мерење. Контролата се изведува од страна на сервис авторизиран од страна на производителот.

Сервисот доставува сертификат за секој уред. Сертификатите се доставуваат до инженерот за животна средина и инженерот за процесна инструментација.

Калибрацијата на инструментите се изведува еднаш годишно, според упатството на произведувачот. Дополнителна калибрација на инструментите се прави и во случај на големи промени во работата на погонот. Коефициентите на калибрација се внесуваат во софтверскиот систем за обработка на податоците од страна на сервисот.

Системот на контрола и калибрација е опишан во документацијата од интегрираниот Систем за квалитет, управување со животната средина и енергија.

III.7 Управување со цврст отпад

Менаџментот на ТИТАН УСЈЕ воспоставувајќи го Системот за управување со животната средина воведе и соодветно управување со отпадот, со што се обезбедува:

- намалување на количеството на создадениот цврст отпад во фабриката;
- искористување на отпад кој може да се реупотреби;
- зачувување и заштеда на природните ресурси;
- спречување на негативните влијанија на отпадот врз животната средина, животот и здравјето на луѓето;
- отстранување на отпадот на начин што е прифатлив за животната средина;

Правилното постапување со отпадот е обврска на сите вработени во ТИТАН УСЈЕ што е детално објаснето во документацијата од интегрираниот Систем за квалитет, управување со животната средина, безбедност и здравје и енергија, а одговорни за примена се Менаџерите и Раководителите во сите Сектори/Погони и Одделенија во Компанијата.

Во процесот на производството на клинкер и цемент не се создава отпад или нус-производи од отпад. Тој може да се создаде само од активностите поврзани со одржување или пакување. Следејќи ги најдобрите практики за третман на ваквиот вид отпад, тој во ТИТАН УСЈЕ најнапред се селектира на местото на генерирање, соодветно се собира и привремено се складира. Доколку собраните материјали не можат да се рециклираат или реупотребат во рамките на самата инсталација, тие се преземаат и се третираат од надворешни лиценцирани компании.

Целиот отпад што излегува од ТИТАН УСЈЕ се мери и за него се изготвува соодветна идентификациона и транспортна документација согласно со националните законски барања од областа на управувањето со отпадот.

Во 2025 година ТИТАН УСЈЕ стана првата компанија во Северна Македонија која го доби престижниот сертификат „Zero Waste to Landfill“ – Platinum, како признание за нејзината исклучителна посветеност на одржливото управување со отпад и примената на принципите на циркуларната економија. Платинумскиот сертификат се доделува за

докажано пренасочување од депонија на над 99% од генерираниот отпад со интерно рециклирање и реупотреба или со предавање на отпадот на рециклатори.

III.8 Системи на управување

ТИТАН УСЈЕ има воспоставен Систем на квалитет во согласност на Стандардот ISO 9001:2015. Крајната цел на Системот за квалитет што компанијата го воспостави и го спроведува од 2003 година е применување на начела за целосен квалитет во сите нејзини активности.

Компанијата има воспоставено, документирано, имплементирано и одржува Систем на управување со животната средина во согласност со Стандардот ISO 14001:2015. Целта на Системот е опфаќање на сите прашања поврзани со животната средина во поглед на производство на цемент, сидарски цемент MC5 - усјемал, готов бетон, како и експлоатација на коповите.

Системот за квалитет и Системот за животна средина во 2018 година беа интегрирани во согласност со новите стандарди ISO 9001:2015 и ISO 14001:2015, а во 2020 година е направена комплетна интеграција на системот, кој ги вклучува трите системи: за квалитет (ISO 9001:2015), животна средина (ISO 14001:2015) и енергетска ефикасност (ISO 50001:2018), а системот за безбедност и здравје (ISO 45001:2018) е засебен.

Од страна на сертификациони тела редовно се вршат контроли на одржување на сите четири системи за управување со квалитет, животна средина, безбедност и здравје и енергија во инсталацијата (интегриран систем) и се издаваат сертификати кои го потврдуваат континуираното следење и реализација на мерки за подобрување на целокупното работење и заштита на работниците и животната средина.

Во Прилог 3, Прилог 4, Прилог 5 и Прилог 6 се дадени Сертификатите кои ТИТАН УСЈЕ ги поседува.

III.9 Програми за управување со животната средина

Политиката на ТИТАН УСЈЕ се фокусира на минимизирање на влијанието на работните активности врз природниот свет и развој на иницијативи за подобрување на природното опкружување и квалитетот на живеење во околината на инсталацијата. ТИТАН УСЈЕ придонесува кон виталниот развој преку три клучни приоритети:

- Користење на еколошки технологии,
- Обновување на пејзажот на просторите каде што се завршени работните активности и
- Негување на еколошки пристап кон сите активности во инсталацијата

Поаѓајќи од приоритетите на ТИТАН УСЈЕ освен секојдневните активности за заштита на животната средина изготвува и програми за управување со животната средина со цел да ги реализира еколошките цели и задачи.

Програмата за управување со животната средина претставува документ во кој се опишани специфичните практики, ресурсите и редоследот на активностите во врска со одреден проект.

III.10 Политика за управување со животната средина

ТИТАН УСЈЕ АД Скопје ги исполнува своите правни и останати обврски со цел сведување на минимум на влијанието на работењето на компанијата по животната средина. Компанијата е целосно посветена, во рамките на сите свои функции на организацијата, на континуирано подобрување.

Имајќи за цел поефикасно работење и подобрување на квалитетот на своите проекти, компанијата разви и имплементираше Систем на квалитет во согласност со Стандардот ISO 9001:2015.

Компанијата има воспоставено, документирано, имплементирано и одржува Систем на управување со животната средина во согласност со Стандардот ISO 14001:2015. Целта на Системот е опфаќање на сите прашања поврзани со животната средина во поглед на производство на цемент, сидарски цемент MC5 - усјемал, готов бетон, како и експлоатација на коповите во Усје и Говрлево.

Односот на компанијата кон животната средина е постојано набљудуван во однос на поставените цели. Единствениот прифатлив стандард на системот на управување со животната средина ќе биде потполно и соодветно почитување на барањата за применливо законодавство како и останатите дефинирани услови. Каде е можно и разумно тоа да се примени, компанијата ќе ги надмине минимум барањата на законодавството и ќе му пристапи на прашањето на заштитата на животната средина со разум и разбирање.

Постои Политика за управување со животната средина, овластена од страна на Менаџментот на компанијата, преку Главниот извршен директор, која јасно и недвосмислено ги изнесува севкупните цели на системот за управување со животната средина, опфаќа посветеност за почитување на применливите правни и останати услови и посветеност за континуирано подобрување и спречување на загадување.

Прилог 1 Организациона структура

Содржина

Содржина	2
Цел	3
Обем и примена	3
Проценка на еколошките ризици и влијанија	3
Управување со животната средина	3
1. Емисии во воздух	4
2. Контрола на бучава	4
3. Управување со земјиштето и заштита на локалниот биодиверзитет	4
4. Заштита и одржливо управување со водните ресурси	5
5. Заштита на почвата	5
6. Практики на циркуларна економија	5
7. Создавање на култура на еколошка одговорност	5
Управување со животната средина и одговорности	6
Вклучување на засегнатите страни и транспарентност	6
Администрација на политиката	7

Цел

Во Групацјата ТИТАН сме посветени на создавање свет кој е безбеден, одржлив и пријатен за живеење. Секојдневно делуваме со интегритет, емпатија и еколошка одговорност за да изградиме посветла иднина за сите. Политиката за заштита на животната средина е во сржта на нашата мисија, и приоритет ни е да ги минимизираме сите негативни влијанија врз животната средина, додека истовремено градиме долгорочни односи на доверба со засегнатите страни и заеднички создаваме позитивен отпечаток. Усогласеноста со глобалната и националната законска рамка и соодветните стандарди претставува основа на нашите заложби, кои дополнително ги надградуваме преку доброволни обврски и секторски иницијативи. Групацјата ТИТАН инвестира во современи технологии, иновативни практики и инфраструктура, се потпира на знаење и системи за управување и соработува со клучни чинители со цел постојано унапредување. Политиката за животна средина на Групацјата ТИТАН (во понатамошниот текст: „Политика“) има за цел да:

- Обезбеди рамка за соодветна проценка на влијанијата (due diligence).
- Дефинира управување и одговорности.
- Ја унапреди свеста кај вработените, деловните партнери и добавувачите.
- Изгради доверба со сите засегнати страни преку транспарентност и заеднички активности.

Обем и примена

Оваа политика се применува за сите вработени во Групацјата ТИТАН како и компаниите со кои соработува и ја опфаќа секоја активност под наша оперативна контрола. Додека деловните единици во рамките на Групацјата можат да спроведуваат свои индивидуални политики за животна средина, прилагодени на локалните законски барања, овие политики мора да бидат во согласност со Групациската политика и јасно да бидат интегрирани во нивните системи за управување со животната средина.

Проценка на еколошките ризици и влијанија

Групацјата ТИТАН ги интегрира принципите на двојна материјалност преку динамичен процес кој вклучува мапирање и проценка на влијанието на операциите на Групацјата врз животната средина и општеството, како и проценка на финансиските влијанија од еколошките ризици врз Групацјата.

За ефикасно идентификување и ублажување на овие ризици, Групацјата ги управува своите ризици согласно воспоставените меѓународни практики, вградувајќи клучни димензии од Управувањето со корпоративни ризици (Enterprise Risk Management – ERM) во своите процеси, системи и управување.

Управување со животната средина

Групацјата ТИТАН ги вградува принципите на двојна материјалност преку динамичен процес кој вклучува мапирање и проценка на влијанието на операциите на Групацјата врз животната средина и општеството, како и проценка на финансиските влијанија од еколошките ризици врз Групацјата.

За ефективно идентификување и намалување на овие ризици, Групацјата управува со своите ризици согласно воспоставените меѓународни практики, вградувајќи клучни димензии од Управување со корпоративни ризици (Enterprise Risk Management – ERM) во своите процеси, системи и управување.

Групацијата ТИТАН усвои сеопфатни системи за управување со животната средина поврзани со:

- Следење и известување за влијанието врз животната средина во однос на воздухот, почвата, водата и бучавата.
- Активно работење на превенција и намалување на загадувањето и бучавата, како и оптимизација на користењето на сировините, енергијата и водата.
- Намалување, а каде што е возможно, минимизирање на создавањето отпад преку имплементација на циркуларна економија.
- Рехабилитација на коповите и унапредување на биодиверзитетот во подрачја со висок природен екосистемски капацитет.

1. Емисии во воздух

Групацијата ТИТАН презема напори за развој и имплементација на најдобрите достапни техники со цел ефективно следење, контрола и намалување на емисиите, потребни за постигнување и одржување на високи еколошки перформанси, во согласност со постоечките и потенцијалните нови регулаторни барања, како и со нашите амбициозни доброволни цели, што ја позиционира Групацијата меѓу врвните во својот сектор.

Нашата Групација е посветена на строго придржување до регулативите за контрола и намалување на емисиите, не само од фиксни извори туку и од расфрлани извори, преку активни мерки за одржување на хигиена и ред. Исто така, спроведуваме студии за дисперзија на емисии во воздухот за да обезбедиме квалитет на воздухот во околните подрачја.

Во однос на емисиите на CO₂, Групацијата ТИТАН следи посебна политика за климатски промени.

2. Контрола на бучава

Групацијата ТИТАН спроведува програма за периодични мерења за следење и контрола на нивото на бучава, со цел минимизирање на нарушувањата кон соседните заедници. Дополнително, Групацијата разви соодветни акциски планови кои ги применуваат најдобрите практики како затворање на звучни отвори, поставување на бариери против бучава и изолација.

3. Управување со земјиштето и заштита на локалниот биодиверзитет

Развиваме и спроведуваме планови за рехабилитација на сите наши рудници, согласно најдобрите практики и во согласност со потребите и очекувањата на локалните засегнати страни, со цел да бидеме пример во управувањето со земјиштето.

Преземаме неопходни мерки за заштита и унапредување на биодиверзитетот. На сите наши каменоломи кои се наоѓаат во подрачја со висок природен капацитет за биодиверзитет, применуваме специфични планови за управување со биодиверзитетот.

4. Заштита и одржливо управување со водните ресурси

ТИТАН е посветен на одржување на висок квалитет на водните ресурси во сите свои капацитети и нивната околина. Со цел намалување на повлекувањето и потрошувачката на свежа вода, како и минимизирање на негативните ефекти врз водниот тек, ние активно ги промовираме одговорните и ефикасни практики за користење и испуштање на вода, вклучувајќи и рециклирање. Нашиот пристап се темели на развој и примена на современи технологии за оптимизација на потрошувачката на вода, рециклирање и третман на отпадните води.

5. Заштита на почвата

ТИТАН спроведува програми за мерење и основни студии, во согласност со локалната законска регулатива, со цел следење на квалитетот на почвата и минимизирање на влијанието од нашите операции. Управуваме на соодветен начин со сировините и горивата, ги складираме на правилен начин, а отпадот од депониите го пренасочуваме и прилагодуваме кон принципите на циркуларна економија. Дополнително, развиваме соодветни планови за итни случаи за справување со истекувања и несакани испуштања, со цел одржување и избегнување на контаминација на почвата.

6. Практики на циркуларна економија

Групацијата ТИТАН е посветена на принципите на циркуларна економија, почнувајќи од развојот на нови производи, и применува напредни технички решенија за минимизирање, повторна употреба, рециклирање или повторна употреба на материјали и енергија, со цел зачувување на природните ресурси, намалување на емисиите на CO₂ и одговорно управување со отпадот.

Се стремиме да ја намалиме потрошувачката на конвенционални сировини и фосилни горива, да го намалиме создавањето на отпад од нашите операции, да ги користиме сопствените секундарни сировини, да го минимизираме депонирањето и да управуваме со сите преостанати отпадоци согласно хиерархијата на управување со отпад. Целиме на користење секундарни сировини од други индустрии за зголемување на употребата на алтернативни сировини во производството на клинкер, цемент и бетон. Дополнително, дизајнираме и развиваме нови производи со понизок јаглероден отпечаток за да ги задоволиме сегашните и идните потреби за одржлива градба.

Ко-процесирањето на отпад во цементните печки како алтернативно гориво е воспоставена и строго регулирана опција за управување со отпад. Ко- преработката на остатоците од рециклирачки процеси или нерестирачки отпад при производството на цемент обезбедува одржливо решение во споредба со отпадот-како-енергија, инсенерација или депонирање, благодарение на целосното враќање на енергијата и рециклирањето на материјалите. Овој пристап носи повеќекратни придобивки за деловните единици и локалните заедници, прифаќајќи ги принципите на циркуларната економија.

7. Создавање на култура на еколошка одговорност

Посветени сме на Целите за одрлив развој на Обединетите нации (SDGs) и Десетте принципи на Глобалниот договор на ОН, признавајќи го основното човеково право на нашите вработени и локалните заедници на здрава животна средина.

Групацијата ТИТАН активно негува култура на одржливост преку промовирање на еколошки одговорно однесување кај сите вработени и изведувачи. Заедно работиме за да оставиме позитивен влијание врз општеството и локалните заедници, со фокус на долгорочна одржливост и вградување на вредностите на ТИТАН во нашето секојдневно работење. Нудиме можности за усовршување и преквалификација на сите наши вработени, особено во области клучни за одрлив развој. Исто така, обезбедуваме едукација поврзана со животната средина и за изведувачите, нагласувајќи ја нашата посветеност на подигнување на еколошката свест.

Управување со животната средина и одговорности

Извршниот одбор на Групацијата и Главниот директор за одржливост и иновации имаат целосна одговорност за политиката и прегледите на перформансите, додека Управниот одбор врши надзор. Нашиот оперативен модел ориентиран кон резултати вклучува ESG цели на локално ниво.

Секторот за ESG перформанси на Групацијата е одговорен за координација на надзорот и консолидирање на акциите за одржливост на Групацијата, осигурувајќи испорака на најдобрите можни резултати. За ефективно управување со акциите за одржливост, воспоставивме мрежа составена од ESG контакти од секоја деловна единица, со цел развој на стратегии за одржливост и координација на спроведувањето на обврските за одржливост на регионално ниво во рамките на Групацијата.

Сите вработени во Групацијата ТИТАН и оние во поврзаните компании на ТИТАН треба да бидат запознаени со и да ги почитуваат обврските од оваа Политика, активно учествувајќи во нејзиното спроведување и пријавувајќи секое кршење.

Секој вработен во ТИТАН чија позиција вклучува донесување материјални одлуки во врска со активности поврзани со животната средина, како и планирање или извршување на планови за управување со еколошките аспекти, е должен да:

- Да биде запознаен со основните принципи на применливите закони за заштита на животната средина и соодветните регулативи во секоја земја, држава или општина.
- Да ги идентификува еколошките аспекти и потенцијалните проблеми веднаш штом се појават, согласно системите за управување со животната средина и следење на нашата усогласеност со законските обврски.
- Да биде лично посветен на целосно почитување на постојните законски барања, додека истовремено настојува и промовира принципи согласно вредностите на ТИТАН и политиката за животна средина.

ТИТАН очекува од своите изведувачи, добавувачи и деловни партнери во вредносниот синџир да бидат запознаени и да ги почитуваат одредбите на оваа Политика, како и релевантните закони и стандарди каде што е применливо. Сите добавувачи треба да се стремат да ги исполнат барањата на ТИТАН за заштита на животната средина и да работат на континуирано подобрување во оваа област. ТИТАН ги квалификува своите добавувачи соодветно, врз основа на нивните перформанси во оваа област, согласно Политиката за набавки на ТИТАН.

Вклучување на засегнатите страни и транспарентност

Соработуваме со клучните засегнати страни преку заеднички активности за изградба доверба, подобрување на разбирањето за влијанијата од нашите операции, решавање на нивните еколошки загрижености и развој на примениви решенија, додека споделуваме знаења и најдобри практики. Нашите клучни засегнати страни вклучуваат вработени, локални заедници, деловни партнери и добавувачи, клиенти, невладини организации, академска заедница и регулатори.

Во оваа насока, Групацијата ТИТАН инвестира ресурси во заеднички глобални и локални иницијативи за зголемување на напорите за одржливост. ТИТАН придонесува во развојот на секторски специфични упатства, научни методи и стандарди, овозможувајќи глобален секторски пристап за постигнување одговорно управување со животната средина.

Спроведуваме студии за еколошки влијанија при избор на нови локации („greenfield“) или пред развој на значајни измени на постојните локации, согласно локалните законски барања, секторските стандарди и најдобрите практики, при што ги земаме предвид повратните информации од јавните консултации.

Проактивно ги предвидуваме и ги решаваме потребите на нашите клиенти преку нудење иновативни, отпорни и економично ефективни материјали и решенија. Нашата цел е да го минимизираме еколошкиот отпечаток поврзан со градежни објекти и инфраструктура низ целокупниот градежен вредносен синџир. Објавуваме производни декларации за животната средина, верификувани од трети лица, со цел да им обезбедиме потребни информации на клиентите.

Како компанија котирана на берза, ТИТАН S.A. ја почитува строгата управувачка и отчетна обврска согласно Белгискиот кодекс за корпоративно управување, Директивата за корпоративно известување за одржливост (ЕС) и Регулативата за таксономија (ЕС). Извештаите и изјавите за ESG перформансите на Групацијата се верификуваат годишно од независни ревизори.

Администрација на политиката

Секторот за ESG перформанси на Групацијата е одговорен за администрацијата и периодичното ажурирање на оваа Политика. За сите ревизии предложени од Секторот за ESG перформанси на Групацијата потребно е одобрение од Извршниот одбор на Групацијата.

Certificate Number
00.02.0373

Date of Initial Validity of the Certificate from
05/12/2012

Date of the Validity of the current Certificate from
28/11/2024

The Certificate is valid until
22/08/2027

CERTIFICATE

EUROCERT S.A. certifies that the company
CEMENTARNICA USJE A.D. - TITAN GROUP
94 Boris Trajkovski Blvd., 1000 Skopje, R. North Macedonia
implements Environmental Management System
according to the Standard:
EN ISO 14001:2015
for the following Scope of Certification:

Quarrying operations, design, development, production storage and sales of clinker, cement, aggregates, and ready mix concrete.

On behalf of EUROCERT S.A.,
Sifonios George
Director of International Markets

**GEORGIOS
SIFONIOS**

Lack of fulfilment of the conditions set out in the contract No.06.003787.24, makes this Certificate invalid.
Check the validity of the Certificate with the QR code at right.
The validity of this Certificate is subject to annual surveillance.

EUROCERT S.A. 89 Chiois & Lykoviseos str., 144 52, Metamorphosi - Greece
T +30 210 62.52.495, +30 210 62.53.927, F +30 210 62.03.018, M eurocert@otenet.gr

www.eurocert.org

20

Certificate Number
00.12.0706

Date of Initial Validity of the Certificate from
06/07/2012

Date of the Validity of the current Certificate from
19/11/2024

The Certificate is valid until
11/08/2027

CERTIFICATE

EUROCERT S.A. certifies that the company
CEMENTARNICA USJE A.D. - TITAN GROUP
Boris Trajkovski 94,,Skopje,1000
Boris Trajkovski 94, N. Macedoni, Skopje,1000
implements a Quality Management System
according to the Standard:
EN ISO 9001:2015
for the following Scope of Certification:

QUARRYING OPERATIONS. DESIGN, DEVELOPMENT, PRODUCTION, STORAGE AND SALES OF CLINKER,
CEMENT, AGGREGATES AND READY MIX CONCRETE

On behalf of EUROCERT S.A.,
Sifonios George
Director of International Markets

**GEORGIOS
SIFONIOS**

Lack of fulfillment of the conditions set out in the contract No.06.003786.24, makes this Certificate invalid.
The validity of this Certificate is subject to annual surveillance.
Check the validity of the Certificate with the QR code at right:

EUROCERT S.A. 89 Chlois & Lykovrisseos str., 144 52, Metamorphosi - Greece
T +30 210 62.52.495, +30 210 62.53.927, F +30 210 62.03.018, M eurocert@otenet.gr

ISO 9001:2015

21

VERIFICATION CERTIFICATE

EUROCERT verifies that the company:

“CEMENTARNICA USJE A.D. - TITAN GROUP”
Boris Trajkovski 94 / P.C.: 1000 / Skopje, North Macedonia

Has been assessed according to the Zero Waste to Landfill Standard, ZWTL EU-1 and has achieved a **diversion rate of 99.86 %** and is awarded with:

Zero Waste to Landfill Platinum

For the scope:
MARL QUARRING OPERATIONS, DESIGN, DEVELOPMENT, PRODUCTION, STORAGE AND SALES OF CLINKER, CEMENT AND READY-MIX CONCRETE

Certificate Number: **ZWTL0072**

Verification Period: 01.01.2024 – 31.12.2024

Date of Issue: 23.05.2025

For the Certification Body,

George N. Sidorov
Director of International Markets

AP13.1/E10/21-02-14